

Rolnummer 6684
Arrest nr. 132/2018 van 11 oktober 2018

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 38, § 6, tweede en derde lid, van de wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 16 maart 1968, gesteld door de Politierechtbank West-Vlaanderen, afdeling Brugge.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters A. Alen en F. Daoût, en de rechters L. Lavrysen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter A. Alen,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij vonnis van 19 juni 2017 in zake het openbaar ministerie tegen P.C., waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 23 juni 2017, heeft de Politierechtbank West-Vlaanderen, afdeling Brugge, de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden artikel 38 § 6, leden 2 en 3 van de Wegverkeerswet (wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer) – in de interpretatie dat voor de toepassing van deze bepalingen enkel vereist is dat de beklaagde, na bij een in kracht van gewijsde getreden vonnis veroordeeld te zijn voor een van de in artikel 38 § 6, eerste lid Wegverkeerswet vermelde misdrijven, binnen een termijn van drie jaar na de uitspraak van dit vonnis opnieuw twee of meer van dergelijke misdrijven pleegt, zonder dat vereist is dat de bewezenverklaring van de nieuw gepleegde misdrijven voorafgaandelijk werd vastgesteld met een in kracht van gewijsde getreden vonnis -, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat bestuurders die twee of meer van deze misdrijven opnieuw begaan binnen de drie jaar na een in kracht van gewijsde getreden vonnis wegens een van deze misdrijven, verschillend behandeld worden naargelang de strafvorderingen uit hoofde van deze misdrijven al dan niet simultaan en/of voor dezelfde rechter behandeld worden, in het bijzonder wanneer zij drie of meer van deze misdrijven opnieuw begaan ? ».

Memories zijn ingediend door :

- P.C., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Priem, advocaat bij de balie te Brugge;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. S. Ronse en Mr. T. Quintens, advocaten bij de balie te Kortrijk.

Bij beschikking van 6 juni 2018 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en J.-P. Snappe te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 27 juni 2018 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Ingevolge het verzoek van de Ministerraad om te worden gehoord, heeft het Hof bij beschikking van 27 juni 2018 de dag van de terechtzitting bepaald op 18 juli 2018.

Op de openbare terechtzitting van 18 juli 2018 :

- zijn verschenen :

. Mr. E. Priem, voor P.C.;

. Mr. T. Quintens, tevens *loco* Mr. S. Ronse, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en J.-P. Snappe verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

De beklaagde werd op 28 februari 2014 door de Politierechtbank te Oudenaarde veroordeeld voor vluchtmisdrijf. Dat vonnis is in kracht van gewijsde getreden.

De beklaagde wordt voor de Politierechtbank West-Vlaanderen, afdeling Brugge, vervolgd voor het plegen van een nieuw misdrijf. Op 28 september 2015 reed de beklaagde een geparkeerd voertuig aan. Op het moment van de aanrijding verkeerde hij in staat van dronkenschap.

Uit een navolgend proces-verbaal en een brief van de beklaagde aan de politie, die per vergissing in het dossier over de feiten van 28 september 2015 werd geklasseerd, bleek vervolgens dat de beklaagde soortgelijke feiten pleegde op een andere plaats en datum. Op 7 juni 2016 verloor de beklaagde namelijk de controle over zijn voertuig, terwijl hij opnieuw in staat van dronkenschap verkeerde.

De Politierechtbank voegt beide dossiers « in het belang van een goede rechtsbedeling » samen, maar stelt vast dat, mocht de voormelde brief van de beklaagde niet verkeerd geklasseerd zijn geweest, de Rechtbank uitspraak zou hebben gedaan over het eerste dossier zonder op de hoogte te zijn geweest van het bestaan van het tweede dossier. De samenvoeging heeft evenwel een gevolg voor de straftoemeting, omdat elk van beide dossiers twee tenlasteleggingen bevatten die de rechter als herhaling in de zin van artikel 38, § 6, van de wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 16 maart 1968 (hierna : Wegverkeerswet) kwalificeert.

Indien de beklaagde afzonderlijk was vervolgd in beide dossiers, diende de rechter in elk van beide gevallen, met toepassing van het tweede lid van dat artikel 38, § 6, het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van ten minste zes maanden uit te spreken. Nu de dossiers zijn samengevoegd, dient de Rechtbank, met toepassing van het derde lid van dezelfde bepaling, voor beide gevallen samen (vier tenlasteleggingen) het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van ten minste negen maanden uit te spreken.

De Politierechtbank vraagt zich af of de interpretatie door het Hof van Cassatie van de in het geding zijnde bepaling, waarbij uitsluitend rekening wordt gehouden met misdrijven die werden gepleegd, zonder dat de bewezenverklaring ervan moet zijn vastgesteld met een in kracht van gewijsde getreden vonnis, een ongelijke behandeling van beklaagden creëert die onverenigbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. De rechter die misdrijven beoordeelt, kan immers slechts de feiten in aanmerking nemen die hem op wettige wijze ter kennis zijn gebracht.

Alvorens uitspraak te doen, stelt de Politierechtbank de hierboven aangehaalde prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

A.1. De beklaagde voor de verwijzende rechter merkt op dat artikel 38, § 6, van de Wegverkeerswet de beoordelingsvrijheid van de rechter ten aanzien van een bepaalde categorie van overtredingen beoogt uit te sluiten. Dat zou op zich reeds een aantasting zijn van het beginsel van de scheiding der machten en zou een strikte interpretatie vereisen. Volgens het Hof van Cassatie dienen de nieuwe overtredingen niet te zijn vastgesteld in een vonnis dat in kracht van gewijsde is getreden, opdat de rechter de straf waarin is voorzien in

het tweede en derde lid van de voormelde bepaling kan opleggen. Die interpretatie geldt ook voor feiten die niet tegelijkertijd kunnen worden beoordeeld. De rechter zal telkens moeten nagaan of er meerdere overtredingen zijn begaan binnen drie jaar na de eerste veroordeling. Volgens de beklaagde voor de verwijzende rechter is er geen verschil in behandeling tussen de rechtsonderhorigen.

A.2. De Ministerraad werpt allereerst op dat het antwoord op de prejudiciële vraag niet noodzakelijk is voor de oplossing van het geschil. De verwijzende rechter stelt immers vast dat de voorwaarden voor de toepassing van artikel 38, § 6, derde lid, van de Wegverkeerswet zijn vervuld, maar dat de situatie anders was geweest indien hij geen kennis had gekregen van de bijkomende verkeersovertredingen. Volgens de Ministerraad betreft het daarom een louter hypothetische vraag. Vervolgens voert hij aan dat de aangevoerde ongelijkheid niet voortvloeit uit de in het geding zijnde bepaling. Zij zou haar oorzaak vinden in de kennisname, door de rechter, van het aantal overtredingen dat de beklaagde binnen de betrokken periode heeft begaan. De wijze waarop de rechter daarvan kennis krijgt, vloeit voort uit de concrete organisatie van het gerechtelijk bestel en niet uit de bepaling die het voorwerp is van de prejudiciële vraag. Voor het overige brengt de Ministerraad in herinnering dat een wet, die op algemene wijze is uitgedrukt, niet elke bijzondere situatie in overweging kan nemen waarop zij van toepassing is.

- B -

B.1. Artikel 38, § 6, van de wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 16 maart 1968 (hierna : Wegverkeerswet), zoals ingevoegd bij artikel 9 van de wet van 9 maart 2014 en in werking getreden op 1 januari 2015, bepaalt :

« Behoudens in geval van artikel 37/1, eerste lid, moet de rechter het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van ten minste 3 maanden uitspreken, en het herstel van het recht tot sturen afhankelijk maken van het slagen voor de vier examens en onderzoeken bedoeld in § 3, eerste lid, wanneer de schuldige, in de periode van 3 jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan voor één van de overtredingen bedoeld in de artikelen 29, § 1, eerste lid, 29, § 3, derde lid, 30, §§ 1, 2 en 3, 33, §§ 1 en 2, 34, § 2, 35, 37, 37bis, § 1, 48 en 62bis, opnieuw één van deze overtredingen begaat.

Wanneer de schuldige binnen 3 jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan voor één van de in het eerste lid bedoelde overtredingen, twee van deze overtredingen opnieuw begaat, bedraagt het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig ten minste 6 maanden en is het herstel van het recht tot sturen afhankelijk van het slagen voor de vier examens en onderzoeken bedoeld in § 3, eerste lid.

Wanneer de schuldige binnen 3 jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan voor één van de in het eerste lid bedoelde overtredingen, drie of meer van deze overtredingen opnieuw begaat, bedraagt het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig ten minste 9 maanden en is het herstel van het recht tot sturen afhankelijk van het slagen voor de vier examens en onderzoeken bedoeld in § 3, eerste lid ».

B.2. Die bepaling verplicht de rechter ertoe een recidiverende beklagde te veroordelen tot het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig en het herstel in het recht tot sturen afhankelijk te maken van het slagen voor een theoretisch en een praktisch examen alsook voor een geneeskundig en een psychologisch onderzoek.

De overtredingen waarvoor die verplichting geldt, zijn de verkeersovertredingen van de vierde graad, de zware snelheidsovertredingen, het besturen van een motorvoertuig zonder geldig rijbewijs, het plegen van vluchtmisdrijf, het besturen van een motorvoertuig onder invloed van alcohol of drugs en het tegenwerken van de opsporing en vaststelling van overtredingen (met name door het gebruik van een radardetector).

De termijn van het verval van het recht tot sturen bedraagt minstens drie maanden indien de beklagde binnen drie jaar na een veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan opnieuw één van de voormelde overtredingen begaat. Bij een tweede recidive binnen dezelfde periode duurt het verval van het recht tot sturen minstens zes maanden, bij een derde recidive minstens negen maanden.

B.3. Om het jaarlijks aantal verkeersdoden te doen dalen, heeft de wetgever maatregelen willen nemen die een impact op lange termijn hebben en heeft hij met name de herhaling bij overtredingen van de Wegverkeerswet strenger willen bestraffen (*Parl. St., Kamer, 2012-2013, DOC 53-2880/001, p. 3*) :

« Daarnaast wordt recidive van de zwaarste overtredingen zwaarder bestraft. Sedert de wetwijziging van 2 december 2011 is er reeds sprake van recidive voor de combinatie rijden onder invloed van alcohol, dronkenschap en rijden onder invloed van drugs. Nu komt daar vluchtmisdrijf, rijden zonder rijbewijs, overtredingen van de vierde graad, de zwaarste snelheidsovertredingen en het gebruik van de radardetector bij. Wanneer men veroordeeld wordt voor één van deze overtredingen en men één van deze overtredingen opnieuw begaat binnen een periode van drie jaar, zal de rechter een verplicht verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig moeten uitspreken, naast het verplicht opleggen van het theoretisch en praktisch examen en het geneeskundig en psychologisch onderzoek. De duur van het verplicht verval varieert in functie van de ‘ mate ’ van recidive » (*ibid.*, p. 4).

B.4. Artikel 11 van de wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid heeft artikel 38, § 6, van de Wegverkeerswet, met ingang van 15 februari 2018, als volgt vervangen :

« De rechter moet het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van ten minste drie maanden uitspreken en het herstel van het recht tot sturen afhankelijk maken van het slagen voor de vier examens en onderzoeken bedoeld in § 3, eerste lid, wanneer de schuldige, in de periode van drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan voor één of meer van de overtredingen bedoeld in de artikelen 29, § 1, eerste lid, 29, § 3, derde lid, 30, §§ 1, 2 en 3, 33, §§ 1 en 2, 34, § 2, 35, 37, 37bis, § 1, 48, 62bis of artikel 22 van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen opnieuw wordt veroordeeld voor één van deze overtredingen.

Wanneer de schuldige binnen drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis, waarin toepassing is gemaakt van het eerste lid, en dat in kracht van gewijsde is gegaan voor één van de in het eerste lid bedoelde overtredingen, opnieuw veroordeeld wordt voor één of meer van deze overtredingen, bedraagt het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig ten minste zes maanden en is het herstel van het recht tot sturen afhankelijk van het slagen voor de vier examens en onderzoeken bedoeld in § 3, eerste lid.

Wanneer de schuldige binnen drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis, waarin toepassing is gemaakt van het tweede lid, en dat in kracht van gewijsde is gegaan voor één van de in het eerste lid bedoelde overtredingen, opnieuw veroordeeld wordt voor één of meer van deze overtredingen, bedraagt het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig ten minste negen maanden en is het herstel van het recht tot sturen afhankelijk van het slagen voor de vier examens en onderzoeken bedoeld in § 3, eerste lid ».

In de parlementaire voorbereiding wordt die wijziging als volgt toegelicht :

« Paragraaf 6 van artikel 38 handelt over de ‘ gekruiste ’ recidive : het herhaald plegen van één van de zes zwaarste overtredingen (zonder dat dit steeds dezelfde overtreding moet zijn) wordt strenger bestraft. Aan dit lijstje van zes zwaarste overtredingen wordt een zevende toegevoegd, namelijk het rijden zonder gedekt te zijn door een burgerrechtelijke aansprakelijkheidsverzekering, zoals beteugeld in artikel 22 van de wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen. Anderzijds wordt de strengere bestraffing van recidive niet langer uitgesloten in geval de rechter toepassing maakt van artikel 37/1. In geval van alcoholrecidive is de rechter dus verplicht om de bepaling van artikel 37/1 en de bepaling van artikel 38, § 6, cumulatief toe te passen : een alcoholrecidivist zal eerst minstens drie maanden verval ondergaan en de vier herstelexamens moeten afleggen, om daarna - mits hij hersteld is in het recht tot sturen - minstens een jaar met een alcoholslot te rijden (of gedurende die periode geen motorvoertuig te besturen). De formulering van paragraaf 6 werd licht aangepast om interpretatieproblemen uit te sluiten; het principe van enkelvoudige recidive geldt in geval er een nieuwe veroordeling is binnen de drie jaar na een eerste definitieve veroordeling. Er is enkel sprake van dubbele recidive indien de rechter opnieuw veroordeelt nadat er reeds twee definitieve veroordelingen zijn. Voordat er sprake kan zijn van een tripple recidive zijn drie eerdere veroordelingen vereist. Het is dus niet het aantal nieuwe overtredingen dat in aanmerking moet worden genomen om het soort recidive te bepalen (enkelvoudig, dubbelvoudig, dan wel drievoudig), maar wel het aantal voorafgaande definitieve veroordelingen » (*Parl. St.*, Kamer, 2017-2018, DOC 54-2868/001, pp. 24-25).

Krachtens die nieuwe formulering wordt niet langer het aantal nieuwe overtredingen in aanmerking genomen om de graad van recidive te bepalen, maar wel het aantal nieuwe veroordelingen. De prejudiciële vraag heeft evenwel betrekking op de vroegere formulering. Het komt niet het Hof maar de verwijzende rechter toe te beslissen of de nieuwe bepaling van toepassing is op de feiten waarover hij dient te oordelen.

B.5. De prejudiciële vraag heeft betrekking op het tweede en derde lid van artikel 38, § 6, zoals van toepassing vóór de wijziging ervan bij de wet van 6 maart 2018, die door het Hof van Cassatie als volgt zijn uitgelegd :

« Uit de tekst van artikel 38, § 6, Wegverkeerswet, de wetsgeschiedenis en de algemene economie van de regeling volgt dat de toepassing van het tweede lid van die bepaling en dus van het opleggen van een verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van minstens zes maanden en het afhankelijk maken van het herstel van dat recht van het slagen voor de vier examens en onderzoeken, slechts het verenigd zijn vereist van de volgende voorwaarden : 1) de beklaagde werd veroordeeld bij een in kracht van gewijsde gegaan vonnis voor een van de in artikel 38, § 6, eerste lid, Wegverkeerswet vermelde misdrijven; 2) de beklaagde pleegt binnen een termijn van drie jaar na de uitspraak van dit vonnis opnieuw twee van dergelijke misdrijven. Niet is vereist dat de bewezenverklaring van de nieuw gepleegde misdrijven voorafgaandelijk werd vastgesteld met een in kracht van gewijsde getreden vonnis » (Cass. 27 september 2016, P.16.0556.N).

B.6. Indien in die interpretatie niet is vereist dat de bewezenverklaring van de nieuw gepleegde misdrijven voorafgaandelijk werd vastgesteld met een in kracht van gewijsde getreden vonnis, wenst de verwijzende rechter van het Hof te vernemen of de in het geding zijnde bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, meer bepaald « doordat bestuurders die twee of meer van deze misdrijven opnieuw begaan binnen de drie jaar na een in kracht van gewijsde getreden vonnis wegens een van deze misdrijven, verschillend behandeld worden naargelang de strafvorderingen uit hoofde van deze misdrijven al dan niet simultaan en/of voor dezelfde rechter behandeld worden, in het bijzonder wanneer zij drie of meer van deze misdrijven opnieuw begaan ».

Indien de beklaagde, zoals in het geding voor de verwijzende rechter, afzonderlijk was vervolgd in beide hem betreffende dossiers, diende de rechter in elk van beide gevallen (met telkens twee tenlasteleggingen), in de hypothese dat hij niet op de hoogte was van het andere dossier, met toepassing van het tweede lid van artikel 38, § 6, het verval van het recht tot het

besturen van een motorvoertuig van ten minste zes maanden uit te spreken. Nu de dossiers zijn samengevoegd, dient de rechter, met toepassing van het derde lid van dezelfde bepaling, voor beide gevallen samen (vier tenlasteleggingen) het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van ten minste negen maanden uit te spreken.

Indien de beklaagde met andere woorden voor meerdere overtredingen afzonderlijk wordt vervolgd en de betrokken rechters niet op wettige wijze in kennis zijn gesteld van de andere overtredingen, zou de totale termijn van het verval van het recht tot sturen hoger kunnen uitvallen dan de minimumtermijn van dat verval in geval van een gelijktijdige vervolging, na samenvoeging, van dezelfde overtredingen.

B.7. De Ministerraad werpt op dat het antwoord op de prejudiciële vraag niet noodzakelijk is voor de oplossing van het geschil en dat de aangevoerde ongelijkheid niet voortvloeit uit de in het geding zijnde bepaling.

De verwijzende rechter merkt op dat de rechter die over feiten oordeelt, slechts die feiten in aanmerking kan nemen die hem op wettige wijze ter kennis zijn gebracht. Indien niet is vereist dat de bewezenverklaring van de nieuw gepleegde misdrijven voorafgaandelijk werd vastgesteld met een in kracht van gewijsde getreden vonnis, is de kennis van die feiten niet gewaarborgd en kan de in het geding zijnde bepaling tot een verschil in behandeling van recidiverende bestuurders leiden naargelang de betrokken feiten wel of niet op wettige wijze aan de rechter ter kennis zijn gebracht. Uit die vaststelling vloeit voort dat de excepties van de Ministerraad niet gegrond zijn.

B.8. Die vaststelling leidt evenwel niet tot het besluit dat het verschil in behandeling zonder redelijke verantwoording is. Inzake het verhogen van de verkeersveiligheid beschikt de wetgever over een ruime beoordelingsvrijheid.

Het staat aan de wetgever, in het bijzonder wanneer hij een plaag wil bestrijden die andere preventieve maatregelen tot nog toe onvoldoende hebben kunnen indijken, te beslissen of voor een strengere bestraffing van sommige vormen van delinquentie moet worden

geopteerd. Het aantal verkeersongevallen en de gevolgen daarvan verantwoorden dat diegenen die de verkeersveiligheid in het gedrang brengen het voorwerp uitmaken van daartoe geëigende procedures en sancties.

B.9. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 38, § 6, tweede en derde lid, van de wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 16 maart 1968, zoals van toepassing vóór de wijziging ervan bij de wet van 6 maart 2018, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 11 oktober 2018.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

A. Alen